

ДЕЯКІ НАПРЯМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПОЛОЖЕННЯ (СТАНДАРТУ) БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ 16 "ВИТРАТИ"

Анотація. Розглянуто способи вдосконалення Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 16 "Витрати" шляхом дослідження та узагальнення теоретичних розробок щодо термінологічного словника документа та загальновиробничих витрат. Уточнено загальновиробничі витрати в частині змінних та постійних витрат, а також баз їх розподілу.

Аннотация. Рассмотрены способы усовершенствования Положения (стандарта) бухгалтерского учета 16 "Расходы" путем исследования и обобщения теоретических разработок касательно терминологического словаря документа и общепроизводственных расходов. Уточнены общепроизводственные затраты в части переменных и постоянных затрат, а также баз их распределения.

Annotation. The article deals with the ways of improvement of Regulation (standard) of accounting 16 "Expenditure" by examining and summarizing the theoretical developments concerning the terminological dictionary of the document and overheads. Overheads were specified in the part of variable and fixed costs, as well as the bases of their distribution.

Ключові слова: П(С)БО 16, витрати, міжнародні стандарти, база розподілу витрат.

У сучасних умовах господарювання підприємства України постають на шлях інтеграції в міжнародне середовище. Дані процеси стимулюють різноманітні вектори діяльності як на рівні самих підприємств, так і на рівні держави. Одним з таких напрямів є вдосконалення концептуальної основи бухгалтерського обліку, зокрема П(С)БО.

Ураховуючи теперішню економічну ситуацію та глобальні тенденції все частіше керівництво підприємств висуває жорсткі вимоги щодо якості організації та ведення обліку фінансових результатів та витрат. Тому в даному випадку обліковцям важливо спиратися на чіткі та однозначні вимоги законодавства. Саме задля цього потрібно вдосконалювати та наближувати до міжнародних національні стандарти, зокрема П(С)БО 16 "Витрати".

Розробку даного питання займалися українські науковці та вчені, серед яких: Голод В. Л., Прохар Н. В., Кодимська Т. Ю. та ін. [1 – 3]. Але у працях даних авторів не вистачає системності та впорядкованості запропонованої інформації, кінцевої спрямованості на більш узагальнений результат.

Метою даної роботи є дослідження та узагальнення шляхів удосконалення П(С)БО 16 "Витрати" на базі існуючих теоретичних розробок та уточнень, конкретизації вже поданої у документі інформації.

Об'єктом дослідження є Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 "Витрати".

Предметом дослідження є способи вдосконалення зазначеного стандарту шляхом дослідження теоретичних розробок у даній сфері.

Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 "Витрати" визначає методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та її розкриття в фінансовій звітності. Норми цього Положення (стандарту) застосовуються підприємствами, організаціями та іншими юридичними особами (далі – підприємства) незалежно від форм власності (крім банків, бюджетних установ та підприємств, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності) [4].

Окремого міжнародного стандарту, який би розкривав методологічні засади формування в бухгалтерському обліку інформації про витрати підприємства та розкриття її у фінансовій звітності, немає. Визнання витрат подається в Концептуальній основі складання і подання фінансових звітів, яка не є міжнародним стандартом бухгалтерського обліку [5]. Міжнародному стандарті бухгалтерського обліку (далі – МСБО) 1 "Подання фінансових звітів", МСБО 2 "Запаси", МСБО 16 "Основні засоби", МСБО 18 "Дохід", МСБО 23 "Витрати на позики", МСБО 38 "Нематеріальні активи" та ін.

Аналізуючи вимоги до розкриття інформації про витрати підприємств, викладені в П(С)БО 16 "Витрати" варто відмітити, що загалом вони відповідають міжнародним стандартам бухгалтерського обліку та фінансовій звітності, а в деяких випадках дублюють їх [1].

Також не менш важливо приділити увагу не лише зіставленню національного та міжнародних положень, але й самому наповненню П(С)БО 16: його чіткості, ясності та однозначності.

Розглядаючи розділ "Загальні положення", зокрема частину щодо визначення термінів, хочеться відмітити, що у стандарті наведено визначення прямих витрат, а їх склад розкривається через прямі матеріальні витрати, прямі витрати на оплату праці та інші прямі витрати виробничого характеру. Стосовно непрямих витрат визначеності набагато менше. Оскільки по тексту цей термін не вживається, його визначення відсутнє, а за змістом нормативного документа можна зробити висновок, що до них прирівнюються змінні та постійні розподілені загальновиробничі витрати [2]. Тож у даному випадку потрібно ввести чіткий розподіл на прямі та непрямі витрати з відповідними визначеннями понять, що структуруватиме витрати для потреб управлінського обліку, зокрема для проведення калькуляційних розрахунків.

Ще одним недоліком П(С)БО 16 можна вважати відсутність порядку розподілу загальновиробничих витрат на змінні та постійні. У ньому лише зазначається, що їх перелік і склад установлюється підприємством самостійно. До того ж недостатньо обґрунтованим у П(С)БО 16 є порядок визначення нормальної потужності підприємства, що

фактична потужність прирівнюється до нормальної, витрати на змінні та постійні не поділяються і, як наслідок, розподіл загально виробничих витрат суттєво спрощується, а підприємства порушують чинний нормативний документ [2].

Для вирішення даної проблеми П(С)БО 16 потрібно вдосконалити, для цього:

потрібно вдосконалити класифікацію загально виробничих витрат, яка містила б оптимальну кількість ознак, розкривала цільове призначення й економічний зміст витрат, урахувала організаційну структуру та особливості; необхідно деталізувати план рахунків бухгалтерського обліку з конкретизацією статей загально виробничих витрат та введенням відповідних аналітичних рахунків [3].

Розглядаючи дане питання, слід також приділити увагу визначенню бази розподілу загально виробничих витрат.

Аналізуючи діюче положення слід відмітити, що наявної інформації щодо баз розподілу витрат недостатньо для повноцінної правової основи, яка б уніфікувала даний процес та робила облікову інформацію підприємств більш чіткою та ефективною. Тож у даному випадку до П(С)БО 16 потрібно додати відповідний відокремлений пункт щодо можливих баз розподілу та відповідних статей чи груп витрат, до яких вони будуть застосовуватися, а також методи такого розподілу.

Таким чином, існуюче Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 "Витрати" є методичною базою щодо відображення витрат підприємства, яке, в той же час, узгоджене з міжнародними вимогами. Тим не менш, задля покращення якості даного документа в ньому варто внести такі зміни:

уточнити термінологічну базу, зокрема стосовно непрямих витрат;

більш детально подати порядок визначення нормальної потужності підприємства;

удосконалити класифікацію загально виробничих витрат;

визначити порядок розподілу витрат на змінні та постійні;

деталізувати інформацію щодо баз розподілу загально виробничих витрат.

Дані введення поліпшать обліковий процес на підприємствах, зроблять його більш прозорим та зменшать кількість спірних питань щодо визначення та розподілу статей витрат як у внутрішньому середовищі суб'єкта господарювання, так і під час вирішення питань із зовнішніми користувачами інформації.

Подальша розробка даного питання має сконцентруватися на запропонованні конкретних способів, методів чи процедур, які б вирішували поставлені завдання поліпшення стандарту.

Наук. керівн. Часовнікова Ю. С.

Література: 1. Голод В. Л. Порівняльна характеристика оцінки та визнання витрат відповідно до національних і міжнародних стандартів бухгалтерського обліку / В. Л. Голод // Управління розвитком. – 2012. – № 1 (122). – С. 114–116. 2. Прохар Н. В. Облік доходів, витрат і фінансових результатів: проблеми теорії та практики : монографія / Н. В. Прохар, Ю. О. Ночовна. – Полтава : РВВ ПУЕТ, 2011. – 257 с. 3. Кодимська Т. Ю. Шляхи покращення обліку та розподілу загально виробничих витрат на підприємствах / Т. Ю. Кодимська // Економіка: реалії часу. – 2013. – № 1 (6). – С. 196–200. 4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 "Витрати" № 318 від 31.12.1999 р. (зі змінами і доповненнями) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>. – Назва з екрану. 5. Концептуальна основа складання і подання фінансових звітів // Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) 2004. – Ч. 1; 2 / за ред. С. Ф. Голова. – К. : Федерація професійних бухгалтерів і аудиторів України, 2005. – 1232 с.